

Datum
2023-02-27**Diarienummer**
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Antagande av Riktlinje för miljö- och stadsbyggnadsnämndens yttranden i remisser om serveringstillstånd

Ärendet

Ärendet rör antagande av riktlinje för miljö- och stadsbyggnadsnämndens yttranden i remisser om serveringstillstånd. Miljö- och stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till riktlinje.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden antar föreslagen Riktlinje för miljö- och stadsbyggnadsnämndens yttranden i remisser om serveringstillstånd.

Bakgrund

Inom miljö- och stadsbyggnadsnämndens ansvarsområde ingår att värna om medborgarnas boendemiljö utifrån miljöbalken. När ett serveringstillstånd väl är meddelat och det uppstår klagomål som inte avser ordningen och nykterheten på restaurangen utan enbart störningar såsom buller är endast miljöbalken och inte alkohollagen tillämplig. Det är oftast svårt att i efterhand åtgärda olägenheter för närboende. Dessutom är detta normalt förenat med mycket stora kostnader för verksamhetsutövaren. Det är därmed viktigt att noggrant undersöka om boende kan komma att bli störda inför att ett beslut om serveringstillstånd enligt alkohollagen meddelas. I detta hänseende är miljö- och stadsbyggnadsnämnden en viktig remissinstans.

Klagomålsärenden som rör störningar från restauranger till exempel i form av buller från musik, restaurangfläktar och gästtrafik är förekommande ärenden för nämnden. I förebyggande syfte, för att undvika olägenhet för boende i kommunen, yttrar sig nämnden i ansökningsärenden om serveringstillstånd. Då det bedöms som viktigt att nämnden har en inriktning för sina remissvar, med syfte att svaren vilar på enhetliga bedömningar, har ett förslag till riktlinje för nämndens yttranden i remisser om serveringstillstånd arbetats fram.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden registrerar även livsmedelsverksamheter enligt livsmedelslagen. En sådan registrering är en förutsättning för ett serveringstillstånd. Sådana uppgifter ska således alltid finnas med i nämndens remissyttranden.

Datum
2023-02-27**Diarienummer**
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström

Miljö- och stadsbyggnadskontorets utredning

Socialnämndens riktlinje för serveringstillstånd

Kommuner ska enligt alkohollagen ha tydliga riktlinjer för serveringstillstånd. Kommunens riktlinje för serveringstillstånd i Danderyd är antagen av socialnämnden den 7 oktober 2019 (§ 126)¹. Denna riktlinje utgår från alkohollagens bestämmelser och inte miljö- och stadsbyggnadsnämndens ansvarsområde utifrån miljöbalken eller livsmedelslagstiftningen. Följande mål med socialnämndens riktlinje sammanfattas nedan:

- Motverka att ungdomar under 18 år dricker alkohol
- Minimera riskerna för närboendestörningar
- Minimera risken för ordningsstörningar
- Den som söker och innehar serveringstillstånd ska bli bemött på ett professionellt och tydligt sätt

Således framgår att riskerna för närboendestörningar ska minimeras.

Av 8 kap. 19 § alkohollagen framgår att det är kommunen som beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än kl. 11.00 och inte pågå längre än till kl. 01.00.

Följande anges om serveringstider för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och till slutna sällskap:

- Servering av alkoholdrycker inomhus får påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast 01.00.²
- För utsträckt serveringstid inomhus, det vill säga under tiden klockan 01.00 till klockan 03.00, ska ett restriktivt synsätt gälla. Det är i första hand ordningen på ett serveringsställe och risken för störningar för närboende som är avgörande. Polisens och miljö- och hälsoskyddsnämndens remissvar bör beaktas i dessa ärenden.
- Servering av alkoholdrycker utomhus får påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast klockan 22.00.
- För utsträckt serveringstid utomhus, det vill säga under tiden klockan 22.00 till klockan 24.00, ska ett restriktivt synsätt gälla. Det är i första hand ordningen på ett serveringsställe och risken för störningar för närboende som är avgörande. Polisens och miljö- och hälsoskyddsnämndens remissvar bör beaktas i dessa ärenden.

För tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten och till slutna sällskap gäller följande:

- Servering av alkoholdrycker inomhus får påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast klockan 03.00.

¹ [riktlinjer-for-serveringstillstand-i-danderyd-antagna-av-socialnamnden-2019-10-07.pdf](#)

² Detta är den s.k. normaltiden

Datum
2023-02-27**Diarienummer**
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström

- Servering av alkoholdrycker utomhus får påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast klockan 24.00.

Vid bedömningen avseende serveringstider när det gäller tillfälliga serveringstillstånd bör polisens och miljö- och hälsoskyddsnämndens remissvar beaktas. Således kan kommunen komma att fatta beslut om kortare serveringstider än de som framgår av riktlinjerna.

Enligt 8 kap. 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller medföra särskild risk för människors hälsa.

Omvärldsbevakning

Stockholm stad

Stockholms stad har antagna riktlinjer för serveringstillstånd från 21 mars 2016. I stadens riktlinjer framgår att musik från verksamheter, som t.ex. restauranger, kan ge upphov till störande buller i bostäder. Musik innehåller ofta lågfrekvent basljud. Det lågfrekventa basljudet sprider sig lätt långa sträckor i en fastighet och kan därför upplevas som störande av många. Boende som utsätts för musikbuller uppger ofta att de är störda redan vid låga ljudnivåer. Därför är Socialstyrelsens riktvärden för bedömning av musikbuller satta på en relativt låg nivå (25 dBA i ekvivalent nivå). Riktvärdena är avsedda att tillämpas i bostadsrum (sovrum och vardagsrum) i bostäder.

Detta får till följd att serveringstiden vid serveringsställen (restauranger) bör begränsas till 22.00 i de fall det finns bostäder i direkt anslutning och uppgifter om ljudisolering saknas. För att en tid senare än 22.00 ska kunna bli aktuell ska en luftljudisoleringsmätning av bjälklaget mellan lokalen och bostaden utföras och redovisas.

När det gäller dans- och konsertlokaler krävs betydligt bättre ljudisolering, vilket är svårt att åstadkomma i vanliga bostadshus. Sådana verksamheter bör därför normalt inte lokaliseras i bostadsfastigheter.

Det finns vanligtvis inget att erinra angående uteserveringar med serveringstid fram till klockan 22.00 förutsatt att den är lokaliserad till framsidan av fastigheten. Om uteserveringen är belägen på en innergård kan ansökan helt avslås i denna del på grund av stor störningsrisk till närboende på fastighetens tysta sida. För en senare serveringstid än 22.00 krävs att risken för störningar till närboende är liten.

I Stockholms stad gäller som senaste serveringstid kl. 05.00. Serveringstider efter klockan 01.00 bör inte ges i sådana områden där störningar till närboende redan föreligger och där det på grund av en hög restaurangtäthet inte går att härleda störningarna till någon enskild restaurang.

I Stockholms stads miljöförvaltnings bedömningsgrunder för yttrande i alkoholremisser (rev. 2019) framgår att det första och främsta försiktighetsmålet är en lokalisering till så litet störningskänsligt område som möjligt.

Datum
2023-02-27Diarienummer
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström

För att undvika störningar föreslås begränsning av serveringstiden på exempelvis stillsamma bakgator när risken är stor att de boende kan störas av tillkommande verksamhet eller utökad serveringstid.

En tillkommande verksamhet och i ett redan överetablerat område kan ge upphov till oacceptabla störningar för närboende och då lämnas yttrande med önskemål om begränsningar eller avstyrkan.

När en verksamhet bedöms medföra oacceptabla störningar för de boende föreslås en begränsning av serveringstiden. Detta gäller främst områden som ligger trångt och varit tysta sedan tidigare.

När en lokal har begränsade möjligheter att ta emot gäster kan störningar uppstå för närboende, vilket kan innebära förslag till begränsning av tiden för öppethållande.

I yttrandet beaktas riskerna för störningar för närboende med hänsyn till om underhållning i form av musik förekommer.

De tekniska förutsättningarna för serveringslokalen måste vara sådana att verksamheten inte medför olägenhet för omgivningen. Exempelvis måste ljudisoleringen uppfylla vissa krav om lokalen är belägen i nära anslutning till bostäder. Kyl- och ventilationsanläggningar får inte heller ge upphov till bullerstörningar till omgivningen.

Folkhälsomyndigheten har i sina anvisningar för vilka bullernivåer som kan betecknas som störande angett att den ekvivalenta ljudnivån i bostäder oavsett tidpunkt inte bör överstiga 30 dBA samt att denna nivå kan skärpas med 5 dB om det är fråga om musikkbuller.

Utgångspunkten i stadens yttranden är att den som har en bostad i närheten av en verksamhet ska få en ostörd vila efter kl. 22.00.

Där en bostad gränsar till någon av nedanstående verksamheter anser miljöförvaltningen i Stockholms stad att följande ljudisolering mellan lokal och lägenhet är lämplig för att minimera risken för störning till närboende. Detta gäller vid nyetablering, ägarbyte, utökad verksamhet eller då det finns risk för störningar vid ansökan om senare öppethållandetid än kl. 22.00.

Pub utan musik, renodlad pubverksamhet	$R'w+C50-3150 \geq 65 \text{ dB}$
Pub, restaurang eller café med musik	$R'w+C50-3150 \geq 70 \text{ dB}$ (mycket svårt och kostsamt att klara i bostadsfastigheter).
Verksamhet med livemusik och/eller diskotek	$R'w+C50-3150 \gg 70 \text{ dB}$ (enligt Miljöförvaltningens erfarenheter går detta sällan att uppnå rent praktiskt)

Datum
2023-02-27**Diarienummer**
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström*Järfälla kommun*

Järfälla kommun har följande riktlinjer för sin remisshantering inom ramen för serveringstillstånd.

- **Område helt utan bostäder/ansökan längst till klockan 22.00** Några särskilda åtgärder bedöms inte behövas för att förhindra störningar till omgivningen (utöver vad som krävs enligt alkohollagen).
- **Område med bostäder men inte i samma fastighet.**
 - Servering av alkohol bör kunna tillåtas fram till 01.00.
 - Uteserveringen ska stängas senast klockan 22.00 alla veckodagar.
- **Område med bostäder väldigt nära men inte i samma huskropp:**
 - Servering av alkohol bör kunna tillåtas fram till 23.00. Om verksamheten dessutom utformas och sköts så att störningar till omgivningen minimeras bör servering kunna tillåtas fram till 01.00 natt mot lördag och söndag.
 - Uteserveringen ska stängas senast klockan 22.00 alla veckodagar.
- **Bostäder i samma huskropp:**
 - Luftljudsisoleringen ska vara minst $R'w + C50-3150$ 61 dB om verksamheten endast erbjuder renodlad matservering, annars minst $R'w + C50-3150$ 65 dB. För att erbjuda musikunderhållning måste isoleringen förstärkas betydligt mer, vilket är svårt att klara med normala byggmetoder.³
- Om luftljudsisoleringen är tillräcklig bör servering av alkohol kunna tillåtas fram till 23.00. Om verksamheten dessutom medvetet utformas och sköts så att störningar till omgivningen minimeras bör servering kunna tillåtas fram till 01.00 natt mot lördag och söndag.
- Uteserveringen ska stängas senast klockan 22.00 alla veckodagar.

I övrigt ska risk för luktstörning beaktas.

Lidingö stad

I Lidingö stad är policyn för remisser om serveringstillstånd följande.

- Verksamheter nära bostäder bör få servera alkohol inomhus till senast kl. 01.00. På uteserveringar bör servering av alkohol ske till senast kl. 22.00. För slutna sällskap bör samma tider gälla som för verksamheter. För utomhusevenemang bör samma tider gälla som för uteserveringar.
- Verksamheter som är placerade och planerade så att störningsrisken kan bedömas som låg bör få servera alkohol till senast kl. 03.00 inomhus och på uteserveringar till senast kl. 24.00.

Vaxholm och Täby kommun

Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd har följande riktlinjer gällande serveringstider i Täby kommun och Vaxholms stad.

³ Mätning av ljudisolering ska göras av sakkunnig akustikkonsult enligt anvisningar i Svensk Standard. Det ska framgå av mätprotokollet vilken mätmetod och standard som valts för mätningen.

Datum
2023-02-27**Diarienummer**
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström

Klagomål eller överträdelser av Folkhälsomyndighetens eller Naturvårdsverkets riktvärden för höga ljud eller buller i närliggande bostadshus kan leda till att miljö- och hälsoskyddsnämnden vidtar åtgärder, tex kräva att ljudnivåmätare på musikanläggningar installeras eller att arrangemanget begränsas eller förbjuds.

Det är verksamhetsutövaren som, genom ljudnivåmätningar, måste visa att ljudnivåerna inte överskrider. Detta kan göras dels i den egna lokalen, med hänsyn till de som vistas där, dels i närliggande bostäder för att kontrollera att inte olägenhet för människors hälsa uppstår.

Restaurang som ligger i bostadshus eller i anslutning till bostadshus:

- Serveringstiden av alkohol bör i normalfallet påbörjas tidigast kl. 11.00 och avslutas senast kl. 01.00.
- Livemusik, karaoke, DJ och dylikt får inte förekomma om byggnaden inte är anpassad för detta.
- Iordningställande av lokalen efter stängning med bullrande verksamheter som lika gärna kan göras nästa dag bör göras ”dagen efter”.

Uteserveringar som ligger i anslutning till bostadshus:

- Serveringstiden av alkohol bör i normalfallet påbörjas tidigast kl. 11.00 och avslutas senast kl. 22.00
- På uteserveringen ska musik i normalfallet avslutas senast kl. 22.00.
- Iordningställande av uteserveringen efter stängning med bullrande verksamheter som lika gärna kan göras nästa dag bör göras ”dagen efter”.

Vid serveringsställen som är belägna inom specifika områden (vilka framgår i riktlinjens kartor) i Täby kommun och Vaxholms stad ska serveringstiden i normalfallet avslutas senast kl. 01.00 inomhus och kl. 23.00 utomhus. Detta gäller även om serveringsstället är beläget i eller i anslutning till bostadshus.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets bedömning

Om nämndens remissyttrande

Det bör framhållas att nämnden i en remiss om serveringstillstånd ska beskriva när livsmedelsverksamheten registrerades, när den senaste livsmedelskontrollen skedde och om några avvikelser uppmärksammades och om det fattades beslut om krav på åtgärder. Finns det ingen registrerad livsmedelsverksamhet kan inget serveringstillstånd meddelas.

Ur hälsoskyddshänseende ska beaktas att verksamheten ska bedrivas så att olägenhet för människors hälsa inte uppkommer. I yttrandet ska framgå om serveringsstället är beläget i ett bostadshus eller inte, och om det finns närliggande bostäder.

Yttrandet ska därmed klargöra om livsmedelsverksamheten följer och uppfyller livsmedelslagstiftningens krav samt en bedömning om alkoholserveringen innebär en risk för olägenhet för människors hälsa enligt miljöbalkens definition. Är det senare aktuellt ska följande riktlinje beaktas i nämndens yttranden om serveringstillstånd.

Datum
2023-02-27**Diarienummer**
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström**Förslag på riktlinje**

Det har bedömts som relevant att särskilt notera de riktlinjer som kommuner med likartad karaktär såsom Järfälla, Lidingö, Täby och Vaxholm har. En sammanvägning av dessa riktlinjer här därför gjorts. Det har dock bedömts att det finns skäl att vara extra återhållsam för att minska olägenhet för boende där serveringsstället finns i bostadshuset eller i direkt anslutning till bostadshus, och i det hänseendet har riktlinjerna i Stockholms stad beaktats.

Danderyds kommun har inte en hög restaurangtätthet såsom i Stockholms innerstad men andra restaurangers lokaliseringar ska beaktas i remisshanteringen då det i ett senare skede kan vara svårt att härleda eventuella störningar.

För att undvika störningar för boende är den främsta försiktighetsåtgärden en lokalisering till områden där det inte bor boende. Å andra sidan är det viktigt och naturligt ur ett verksamhetsperspektiv att serveringsställen är lokaliserade dit det finns ett kundunderlag, som kan vara i anslutning till bostäder. En reglering av serveringstider är därmed en viktig åtgärd för att begränsa olägenheter för boende.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår följande reglering i serveringstider inom ramen för remisser om serveringstillstånd enligt alkohollagen.

Serveringsställe i bostadshus eller i direkt anslutning till bostadshus:

- Servering av alkohol bör i normalfallet påbörjas tidigast kl. 11.00 och avslutas senast kl. 22.00 om uppgifter om ljudisolering saknas.
- För det fall att senare tid än kl. 22.00 ska vara aktuell ska luftljudsisoleringsmätning utföras och redovisas.
- Livemusik, karaoke, DJ och dylikt bör inte förekomma om byggnaden inte är anpassad för detta och serveringstillstånd bör då avstyrkas.
- Dans- och konsertlokaler bör överhuvudtaget inte lokaliseras i bostadsfastigheter och serveringstillstånd bör då avstyrkas.

Uteserveringar i anslutning till bostadshus:

- Servering av alkohol bör i normalfallet påbörjas tidigast kl. 11.00 och avslutas senast kl. 22.00 alla veckodagar.
- Uteservering med servering av alkohol på innergård bör undvikas helt på grund av stor störningsrisk till boende vid bostadshusets tysta sida.

Serveringstillstånd inom ramen för tillfälliga arrangemang, t ex konserter, marknader och tivoli, i tätbebyggt område eller i direkt anslutning till bostadshus:

- Servering av alkohol bör avslutas senast kl. 22.00.

Datum
2023-02-27**Diarienummer**
2023-159Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Helene Boström**Serveringstillstånd i områden helt utan bostäder eller i fråga om servering till kl. 22.00:**

- Inga särskilda åtgärder i form av reglering av serveringstider bedöms som nödvändiga.

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektörHelene Boström
Miljöchef

Handlingar som hör till beslutet:

1. Tjänsteutlåtande. Antagande av Riktlinje för miljö- och stadsbyggnadsnämndens yttranden i remisser om serveringstillstånd
2. Föreslagen Riktlinje för miljö- och stadsbyggnadsnämndens yttranden i remisser om serveringstillstånd